

можем да добавим, че акцентираното *ние* в „Нирвана“, а също в създадените преди това „Да славим пролетта“, „Молете неуморно“, „По-близо до заход“ е твърде симптоматична реторика за късния Яворов, че също бележи затварянето на един извървян кръг в поезията му – *аз-ние-аз-аз-ние*, – че всъщност представлява едно спонтанно, но и неминуемо възвръщане към *ние*-изказа в „Градушка“, например). Преди обаче да стигне до изчистените постулати в „Нирвана“, двойственото отношение към *бездната* е сюжетно проиграно в поемата „Нощ“ и вероятно тази особеност – паралелната двойка образи (*зеещата камина* в началото на поемата и разтворената *страхотна бездна* във финала ѝ), въвличането на лирическия субект в един фантазмен свят, както и завръщането му сред прозаичната реалност, – е най-солидният аргумент поемата „Нощ“ да бъде мислена като *текст-граница*, като непоколебим срез, след чиято поява Яворовата поетическа изказност се подчинява на диаметрално различен дискурсивен режим. Тук заслужават внимание *живите* (все още в процес на конституиране) белези на *бездната*, които в по-късните текстове на поета ще бъдат аксиоматично поднасяни. *Пропадането-полет*, сладостното усещане за хлад, еквивалентността между *бездната* и хтоничния свят („Гъмжат чудовища ужасни...“) са вече характеристики-смисли на *бездната*, в по-силна или слаба степен експлицирани от късния Яворов. Пъкленото, хтоничното е активно проявено в „Евреи“ (*разтварящият се ад* е наистина лаконично-декламативен образ – сякаш поетът не крие съзнанието си за очевидната му шаблонност), емблематичен в „Затмение“ (символичността на *бездната* се дължи на уметелото хиперболично сравнение – *от пъкъл по-голяма бездна разкаяние*) и, разбира се, в „Покаяние“, където лирическият Аз еднозначно е фиксиран в най-ниските, най-дълбоки пространства: „и в бездната се губи моя път...“; „и ето ме сред пъкъла, и ето ме сред пламък...“ (Решим ли да четем поезията на Яворов чрез и през *бездната*, бихме пос-